2.4. Evlenme Engelleri

Sürekli evlenme engelleri: Taraflar arasında evliliği ebedî olarak engelleyen durumlardır. Bunlar; *kan bağı*, *sıhriyet (evlilik) bağı* ve *süt emme sebebiyle* haram olanlar şeklinde üçe ayrılır:

Nitekim konuyla ilgili: "**Size şunlarla evlenmek haram kılındı: Analarınız, kızlarınız, kız kardeşleriniz, halalarınız, teyzeleriniz, erkek kardeş kızları, kız kardeş kızları, sizi emziren süt anneleriniz, süt kız kardeşleriniz, karılarınızın anneleri, kendileriyle zifafa girdiğiniz karılarınızdan olup evlerinizde bulunan üvey kızlarınız, -eğer anneleri ile zifafa girmemişseniz onlarla evlenmenizde size bir günah yoktur- öz oğullarınızın karıları, iki kız kardeşi (nikah altında) bir araya getirmeniz. Ancak geçenler (önceden yapılan bu tür evlilikler) başka. Şüphesiz Allah çok bağışlayıcıdır, çok merhamet edicidir."**[27] *"Kan hısımlığından (nesep yoluyla) haram olanlar, süt hısımlığından dolayı da haram olurlar."*[28] gibi ayet ve hadisler, süt emzirmenin ve emmenin İslam'da bir evlenme engeli oluşturduğunu ifade etmektedir.

1. Kan bağı sebebiyle haram olanlar;

Usul*:* Anne, baba, nine, dede.

Fürû*:* Oğul, kız ve bunların çocukları.

Ana-babanın fürû'u ve bunların çocukları: Kardeşler ve kardeş çocukları (yeğenler)

Dede-ninenin fürû'u: Amca, hala, dayı, teyze. Bunların çocukları ikinci derecede oldukları için evlenme engeline girmezler.

2. Sıhriyet (Evlenme) sebebiyle haram olanlar;

Usulün eşleri*:* Baba veya dedenin hanımları, yani üvey anne ve nineler.

Fürû'un eşleri: Çocuk veya torunların eşleri.

27 Nisa suresi, 23. ayet.
28 Buhari, Nikâh, 20; Ayrıca bk. Yaman, *Aile Hukuku*, 34.

Hanımının usulü: Kayınvalide ve kayınvalidenin annesi.

Hanımının fürû'u: Üvey kızlar ve bunların kızları.

3. Süt emzirme sebebiyle haram olanlar;
Diğer inanç ve hukuk sistemlerinden farklı olarak İslam'da süt emzirme, kadın ile sütünü emzirdiği çocuk arasında bir bağ ve mahremiyet (haramlık) oluşturmaktadır.

Bu konu ile ilgili temel kural şudur: Süt emen çocuk, emziren kadının öz çocuğu gibi kabul edildiğinde kan ve sıhriyet/evlilik sebebiyle öz çocuk o aileden kimlerle evlenemezse, süt emen çocuk da aynı kişilerle evlenmez. Hanefi mezhebine göre bu emmenin bir kez olması süt kardeşliği için yeterli kabul edilmektedir. [29]

Geçici evlenme engelleri: Bunlar, belirli hâllerde ortadan kalkması mümkün olan ve daha önce aralarında evlenme engeli bulunan kadın ve erkeğin evlenmesine imkân veren durumlardır. Başlıca geçici evlenme engelleri şunlardır:

Din farkı: Müslüman bir erkek veya kadının müşrik biri ile evlenmesi haram[30] olduğu gibi tamamen inançsız olan ateist birisi ile evlenmesi de haramdır. Bunun dışında Müslüman bir erkek, ehl-i kitap (Yahudi ve Hristiyan) bir kadın ile evlenebilirken[31] Müslüman kadının ehl-i kitap bir erkek ile evlenmesi de yasaktır. Buna göre Müslüman bir erkek Müslüman ve ehl-i kitap bir kadın ile evlenebilirken Müslüman bir kadın sadece Müslüman olan bir erkek ile evlenebilir.

Üç kere boşama: Bir erkek, üç kere boşadığı hanımı ile artık evlenemez. Buna göre bir erkeğin üç talak ile boşadığı kadın, başka bir erkek ile normal bir şekilde evlenip bu ikinci kocasından normal bir şekilde boşanması veya bu ikinci kocasının ölmesi hâlinde eski kocası ile tekrar evlenebilir.[32]

İki akraba ile birden evlenme: Bu durum, erkeğin birden fazla kadınla aynı anda evli olması hâlinde geçerli olan bir evlenme engelidir. Örneğin iki kız kardeşin veya hala ve yeğeninin ya da teyze ve yeğeninin aynı anda bir erkeğin nikâh altında olmaları yasaklanmıştır. Ancak bu şekilde olan iki kadından evli olduğu kadın ölür ya da onu boşarsa diğeri ile evlenebilir.[33]

Başkasının karısı olma: Bir kadının aynı anda birden fazla erkekle evli olması yasaktır. Bundan dolayı başka bir erkekle dinî veya resmî nikâh ile evli olan bir kadın ile evlenilmez. Buna göre evli olan bir kadın, boşanıp iddetini tamamlamadan başka bir erkekle evlenemez.

Kadının iddet beklemesi: Boşanma veya kocasının ölümünden dolayı iddet bekleyen kadın, iddet süresi içerisinde başka bir erkek ile evlenemez.[34] Bu durumdaki bir kadın ancak iddeti bitince evlenebilir. Dinimize göre kadının iddet süresi, evliliğin sona erme sebebine göre farklılık göstermektedir. Buna göre;

1. Evlilik kocanın ölümüyle sona ermişse, kadın dört ay on gün iddet bekler.
2. Hamile kadının iddeti doğuma kadardır. Burada evlenme gerek kocanın ölümü ve gerekse boşanma sebebiyle sona ersin, hüküm değişmez.
3. Boşanan kadınların iddeti, eğer hamile değilse üç hayız (kurû) süresidir. Bu da normal hayız gören kadınlarda yaklaşık üç ay kadar bir süredir. Hayız görmeyenlerin iddeti ise üç aydır.

---

29 Yaman, *Aile Hukuku*, 34.
30 bk. Bakara suresi, 221. ayet.
31 bk. Maide suresi, 5. ayet.
32 bk. Bakara suresi, 228-229. ayetler.
33 bk. Nisa suresi, 23. ayet.
34 bk. Bakara suresi, 228-235. ayetler.